

**SKÝRSLA
ÚTVARPSRÉTTARNEFNDAR**

1. janúar 1998 – 1. október 2004

Útgefandi: Útvarpsréttarnefnd
Sölvhólgötu 4
150 Reykjavík

Reykjavík, maí 2007

ISBN: 978-9979-777-44-1

Prentvinnsla: Gutenberg

Formáli

Skýrsla sú sem hér fer á eftir er greinargerð um störf útvarpsréttarnefndar frá 1. janúar 1998 til 1. október 2004. Skýrslan nær því til starfstíma tveggja nefnda og lýkur við breytingu útvarpsлага í júlí 2004 en ný útvarpsréttarnefnd tók til starfa 1. október 2004. Í skýrslunni er gerð grein fyrir öllum helstu þáttum í starfi útvarpsréttarnefndar á þessu tæplega 7 ára tímabili. Eins og glögglega kemur fram í skýrslunni ríkti góður friður um störf og starfshætti útvarpsréttarnefndar allan þennan tíma og jafnframt má segja að sæmilegur friður hafi ríkt um ljósvakafjölmíðlana a.m.k. á því sviði sem snerti viðfangsefni útvarpsréttarnefndar. Það kemur jafnframt fram í skýrslunni að á þessum tíma eins og jafnan áður var leitast við að leysa úr einstökum deilum og ágreiningsefnum nefndarinnar við útvarpsleyfishafa með samráði og handleiðslu fremur en fyriðmælum og skipunum. Það var líka þannig á þessum starfsárum eins og fyrri starfsárum nefndarinnar að nefndin átti mjög gott samstarf við alla þá sem höfðu útvarpsleyfi og brugðust þeir nær undantekningalaust vel við ábendingum og athugasemdum nefndarinnar. Með þessum starfsháttum hygg ég að tekist hafi vel að innleiða þá nýjung sem varð í fjölmíðlun á Íslandi þegar að útvarps- og sjónvarpsrekstur var gefinn frjáls 1986. Mestu skipti að starfsemin þjónaði sem best ótvíræðum hagsmunum almennings af því að hafa aðgang að fjölbreyttu útvarps- og sjónvarpsefni bæði til skemmtunar og fróðleiks. Að þessu sögðu skal það sérstaklega áréttuð að útvarplög hafa aldrei gert ráð fyrir því að útvarpsréttarnefnd væri eins konar yfirdagskrártjón eða dagskrárráð allra ljósvakafjölmíðla. Dagskrástefnuna marka þeir sjálfir og á Íslandi ríkir mjög víðtækt upplýsinga- og tjáningarfrelsí. Það er því aðeins við alveg sérstakar aðstæður þegar vegið er að mikilvægum öðrum grundvallarsjónarmiðum sem útvarpsréttarnefnd hefur talið sér rétt og skylt að grípa inn í. Greint er frá nokkrum slíkum málum í þessari skýrslu sem öllum hefur lokið farsællega.

Á því tímabili sem hér er fjallað um varð ein meginbreyting á útvarplögum, en með útvarplögum nr. 53/2000 var nefndinni falið að hafa eftirlit með öllum útvarpsútsendingum sem lutu íslenskri lögsögu þ.á.m. útsendingum Ríkisútvarpsins og var það nýmæli. Að öðru leyti voru útvarplög að meginstefnu óbreytt en þó var afnumið vald ráðherra til að skipa formann og varaformann nefndarinnar og annaðist nefndin það sjálf eftir lagabreytinguna árið 2000.

Útvarpsréttarnefnd hefur frá því hún var fyrst kjörin 1986 ávallt gert opinberlega grein fyrir störfum sínum með því að gefa út skriflegar skýrslur sambærilegar þessari sem hér kemur út. Það er nauðsynlegt og eðlilegt að opinberar nefndir sambærilegar útvarpsréttarnefnd geri bæði almenningi og kjörnum fulltrúum grein fyrir störfum sínum. Nú er skýrslur nefndarinnar að finna á heimasíðu hennar (www.utvarpsrettarnefnd.is).

Ég vil í þessum formála vekja athygli á einu málefni sem oft var rætt á fundum nefndarinnar og mikið fjallað um. Petta eru skilin á milli auglýsinga og kostunar á dagskráliðum. Nefndin taldi augljóst að skýra þyrfti og skerpa betur ýmsar reglur í þessu sambandi og hafði hafið ákveðinn undirbúning að því starfi þegar að starfstíma hennar lauk sumarið 2004. Það er öllum ljóst sem fylgjast með efni ljósvakafjöldiðla að sá skýri munur sem á að vera á auglýsingum og kostun dagskráliða er mjög að dofna. Ef löggjafanum og þeim sem með reglugerðarvald samkvæmt lögunum fara er alvara með því að vilja hafa skörp skil á milli auglýsinga og kostunar dagskráliða jafnframt því að kostun dagskráliða séu settar skýrar reglur þá er nauðsynlegt að endurskoða og skerpa allt regluverkið í þessu sambandi.

Sumarið 2004 urðu miklar umræður á Alþingi um lög um fjölmiðla, ekki er ástæða til að rifja þær upp hér, en þeim lauk með setningu laga nr. 107/2004 sem samþykkt voru á Alþingi 22. júlí 2004. Þessi lög breyttu útvarpslögum þannig að sú 7 manna nefnd sem kjörin hafði verið á Alþingi fram að þessu varð nú að þriggja manna nefnd sem menntamálaráðherra skipaði. Var þetta eina verulega breytingin sem varð á útvarpslögum að þessu sinni.

Ég sat í útvarpsréttarnefnd frá upphafi hennar 1986, lengst af sem formaður hennar. Með mér sátu allan þennan tíma í nefndinni Árni Gunnarsson framkvæmdastjóri og Bessí Jóhannsdóttir sagnfræðingur. Aðrir nefndarmenn komu og fóru á þessu tímabili. Lengst af starfstíma nefndarinnar starfaði með nefndinni Pórunn J. Hafstein lögfræðingur annað hvort sem ritari nefndarinnar eða lögfræðilegur ráðgjafi hennar. Ég færí þessu fólk sem starfað hefur með mér allan tímann frá 1986 bestu þakkir fyrir einstaklega gott, farsælt og árangursríkt samstarf. Öðrum sem tekið hafa þátt í starfi nefndarinnar og starfsmönnum hennar á þessum tíma þakka ég einnig kærlega fyrir gott samstarf og vel unnin störf. Þá færí ég að lokum nýrri útvarpsréttarnefnd bestu óskir um velfarnað og góðan árangur í störfum. Formanni nefndarinnar Benedikt Bogasyni héraðsdómara vil ég svo að lokum þakka kærlega fyrir að gefa mér kost á að skrifa þennan formála að skýrslu útvarpsréttarnefndar fyrir starfstímabilið frá 1. janúar 1998 til 1. október 2004.

Kjartan Gunnarsson

Inngangur

; mikið
ð skýra
í starfi
þílmiðla
afanum
ɔ skil á
glur þá

ær upp
ɔssi lög
varð nú
varð á

u allan
. Aðrir
fndinni
hennar.
þa gott,
hennar
n nýrri
en dikt
ian for-

Í skýrslu þeirri sem hér fer á eftir er fjallað um störf útvarpsréttarnefndar frá 1. janúar 1998 til 1. október 2004. Þetta er fimmta skýrslan sem kemur út um störf nefndarinnar frá því hún tók til starfa árið 1986. Fyrri skýrslur voru sendar alþingismönnum og fleirum til kynningar, en tvær síðustu skýrslurnar eru aðgengilegar á heimasíðu nefndarinnar (www.utvarpsrettarnefnd@utvarpsrettarnefnd.is). Markmiðið með útgáfu skýrslunnar er að gefa yfirlit yfir störf nefndarinnar og þau málefni sem nefndin hefur fengist við á ofangreindu tímabili.

Skýrslan nær til starfstíma tveggja nefnda, þ.e. þeirrar sem kjörin var á Alþingi í desember 1997 með starfstíma 1. janúar 1998 – 31. desember 2001 og þeirrar er kjörin var á Alþingi í desember 2001 með starfstíma 1. janúar 2002 – 31. desember 2005. Með lögum nr. 107/2004, sem samþykkt voru á Alþingi 22. júlí 2004, voru gerðar breytingar á skipan útvarpsréttarnefndar og tók ný nefnd til starfa 1. október 2004.

I. Hlutverk Útvarpsréttarnefndar

Samkvæmt útvarplögum nr. 68/1985, sem voru í gildi þegar fyrr nefndin tók til starfa, áttu sjö manns sæti í útvarpsréttarnefnd og var nefndin kjörin af Alþingi til fjögurra ára í senn.

Hlutverk útvarpsréttarnefndar var skilgreint þannig í lögunum:

- i) að annast veitingu leyfa til útvarps fyrir almenning skv. 3. – 6. gr. útvarpsлага
- ii) að úrskurða í kærumálum sem einstaklingar, félög eða stofnanir beindu til nefndarinnar ef þeir töldu misgert við sig í útsendingu
- iii) að fylgjast með að reglum útvarpsлага væri fylgt
- iv) að afturkalla leyfi ef leyfisskilmálar væru brotnir að mati nefndarinnar
- v) að ákveða leyfisgjald fyrir útvarpsleyfi
- vi) að samþykka gjaldskrár fyrir auglýsingar.

Skipan útvarpsréttarnefndar var ekki breytt með útvarplögum nr. 53/2000, en með lögunum kom það í hlut nefndarinnar að kjósa formann og varaformann. Samkvæmt fyrrí lögum skipaði hins vegar menntamálaráðherra formann og varaformann nefndarinnar. Með útvarplögum nr. 53/2000 var nefndinni óbreytt falið að fylgjast með því að reglum samkvæmt útvarpsleyfum væri fylgt og að hafa að öðru leyti eftirlit með framkvæmd laganna. Jafnframt var nefndinni falið að hafa eftirlit með öllum útvarpssendingum er líuta íslenskri lögsögu, þar á meðal Ríkisútvarpsins, og var það nýmæli.

II. Skipan nefndarinnar

Eftirtalin voru kjörin á Alþingi í desember 1997 til setu í útvarpsréttarnefnd frá 1. janúar 1998 til 31. desember 2001.

Aðalmenn: Árni Gunnarsson, framkvæmdastjóri, Ástráður Haraldsson, hæstaréttarlögmaður, Bessí Jóhannsdóttir, sagnfræðingur, Kjartan Gunnarsson, framkvæmdastjóri, Magnús Bjarnfreðsson, skrifstofumaður, Jóhanna María Eyjólfssdóttir, sagnfræðingur, og Sigfríður Þorsteinsdóttir, tækniteknari.

Jóhanna María Eyjólfssdóttir sagði sig úr nefndinni í desember 1999, en í stað hennar var kjörin sem aðalmaður Kristín Pétursdóttir, lögfræðingur.

Varamenn: Andri Þór Guðmundsson, viðskiptafræðingur, Kristján Einarsson, slökkviliðsstjóri, Mörður Árnason, íslenskufræðingur, Sigrún Júlía Geirdóttir, húsmóðir, Steinþór Gunnarsson, viðskiptafræðinemi, Svanhildur Hólm Valsdóttir, laganemi og Ævar Kjartansson, útvarpsmaður.

Í nóvember 1999 var Einar Karl Haraldsson, ritstjóri, kjörinn varamaður í nefndinni í stað Marðar Árnasonar.

Hinn 27. janúar 1998 skipaði menntamálaráðherra Kjartan Gunnarsson formann nefndarinnar og Árni Gunnarsson varaformann.

Eftirtalin voru kjörin á Alþingi í desember 2001 til setu í útvarpsréttarnefnd frá 1. janúar 2002 til 31. desember 2005.

Aðalmenn: Árni Gunnarsson, framkvæmdastjóri, Ástráður Haraldsson, hæstaréttarlögmaður, Bessí Jóhannsdóttir, sagnfræðingur, Kjartan Gunnarsson, framkvæmdastjóri, Kristín Pétursdóttir, lögfræðingur, Magnús Bjarnfreðsson, skrifstofumaður og Lára V. Júlíusdóttir, hæstaréttarlögmaður.

Varamenn: Andri Þór Guðmundsson, viðskiptafræðingur, Álfheiður Ingadóttir, blaðamaður, Einar Karl Haraldsson, kynningarráðgjafi, Ingimar Ingimarsson, nemi, Kristján Einarsson, slökkviliðsstjóri, Stefanía Óskarsdóttir, stjórnmálafræðingur og Steinþór Gunnarsson, viðskiptafræðingur.

Á fundi nefndarinnar 28. febrúar 2002 var Kjartan Gunnarsson kjörinn formaður og Árni Gunnarsson varaformaður.

Björn Ingi Hrafnsson, skrifstofustjóri, var kjörinn í útvarpsréttarnefnd í stað Magnúsar Bjarnfreðssonar í desember 2002 og tók hann sæti í nefndinni 1. janúar 2003.

III. Lagabreytingar

1. des-

Bessí
fstofu-

n aðal-

Mörður
þinemi,

r Árna-

g Árna

31. des-

, Bessí
Þóðingur,

Ivar Karl
Stefanía

Inarsson

Árin 1998 og 1999 urðu ekki teljandi breytingar á lögum um útvarpsmálefni. Þó má geta þess að með lögum nr. 159/1998 voru gerðar breytingar á lögum um aukatekjur ríkissjóðs, nr. 88/1991, sem fólu það í sér að útvarpsréttarnefnd tók ekki ákvörðun um leyfisgjald vegna útvarps heldur var gjaldið lögákveðið.

Í desember 1998 lagði menntamálaráðherra fram frumvarp til útvarpsлага á Alþingi, en það hlaut ekki afgreiðslu. Tæpu ári síðar eða í nóvember 1999 lagði menntamálaráðherra frumvarpið fram að nýju. Menntamálaneftnd Alþingis fjallaði um frumvarpið og óskaði meðal annars eftir að útvarpsréttarnefnd skilaði umsögn um frumvarpið. Umsögn nefndarinnar var send menntamálaneftnd í febrúar 1999.

Frumvarpið var samþykkt á Alþingi með nokkrum breytingum 8. maí 2000. Lögin tóku þegar gildi og eru nr. 53/2000, svo sem áður hefur komið fram. Nokkrar breytingar urðu á starfsumhverfi útvarpsstöðva með gildistöku laganna. Með lögunum var myndaður almennur rammi um alla útvarpsstarfsemi í landinu, bæði sjónvarp og hljóðvarp. Eldri lög giltu áfram um Ríkisútvartið ásamt því sem almenn ákvæði útvarpsлага tóku til Ríkisútvarsins nema annað væri sérstaklega ákvæðið. Við setningu gildandi útvarpsлага var tekið mið af tilskipunum Evrópusambandsins um sjónvarp. Benda má á ákvæði er snerta beinar útsendingar frá þýðingarmiklum viðburðum sem voru tekin upp með nýjum útvarpslögum. Þá var lögfest sú regla að sjónvarpsstöðvar skyldu, eftir því sem kleift er, sjá til þess að minnst 10% af útsendingartíma á ári hverju eða minnst 10% af árlegu dagskrárfé væri varið til gerðar evrópskra verka, þar með talið íslenskra verka, sem framleidd væru af sjálfstæðum framleiðendum. Reglur um auglýsingar og kostun voru gerðar skýrari en í eldri lögum. Tekin voru upp ákvæði um vernd barna gegn óheimilu efni í því skyni að tryggja hagsmuni þeirra. Loks má benda á að samkvæmt lögunum var menntamálaráðherra heimilað að hefja undirbúning að stafrænu útvarpi hér á landi.

Samkvæmt lögunum ber útvarpsréttarnefnd að fylgjast með því að reglum sé fylgt og hefur að öðru leyti eftirlit með framkvæmd laganna. Nefndin fékk því eftirlitshlutverk gagnvart Ríkisútvarkinu sem hún hafði ekki samkvæmt eldri útvarpslögum. Jafnframt varð sú breyting á störfum nefndarinnar að ekki þurfti lengur að leita heimildar hennar vegna endurvarps óstyrra og óbreyttra heildardagskráa erlendra sjónvarpsstöðva. Eftirleiðis annaðist Póst- og fjarskiptastofnun umsóknir um slíkt endurvarp.

IV. Almennt um störf nefndarinnar

Útvarpsréttarnefnd hélt 13 formlega fundi frá 1. janúar 1998 til 31. desember 1999. Lögfræðilegur ráðgjafi nefndarinnar á tímabilinu var Þórunn J. Hafstein, skrifstofustjóri. Sigrún Jónsdóttir, deildarsérfræðingur, var ritari og starfsmaður nefndarinnar til 31. desember 1999.

Á tímabilinu frá 1. janúar 2001 til 1. október 2004 hélt útvarpsréttarnefnd 11 formlega fundi. Lögfræðilegur ráðgjafi nefndarinnar til júnfloka 2001 var Þórunn J. Hafstein en þá tók Jóhanna H. Halldórsdóttir, lögfræðingur, við því hlutverki og starfaði með nefndinni til vors 2003. Frá þeim tíma tók Jón Vilberg Guðjónsson, lögfræðingur, við ráðgjafastörfum. Ritari og starfsmaður nefndarinnar frá janúar 2000 til mars 2004 var Sigrún Jónsdóttir, alnafna fyrri ritara nefndarinnar. Í apríl 2004 tók Sigrún Jónsdóttir, deildarsérfræðingur, aftur við verkefnum ritara og starfsmanns nefndarinnar.

Aðsetur nefndarinnar hefur frá upphafi verið í menntamálaráðuneytinu og hefur það dregið mjög úr kostnaði af starfsemi nefndarinnar.

Ákvarðanir um veitingar langtímaleyfa voru teknar á fundum útvarpsréttarnefndar. Leitað var umsagnar Póst- og fjarskiptastofnunar varðandi allar leyfisveitingar til lengri tíma og hefur samstarfið við þá stofnun verið með miklu ágætum. Einnig var leitað umsagnar Sambands flytjenda og hljómplötuframleiðenda (SFH) og Sambands tónskálða og eigenda flutningsréttar (STEF) og hefur það samstarf einnig verið með miklu ágætum.

Að öllu jöfnu hefur útvarpsréttarnefnd samþykkt þær umsóknir sem borist hafa um útvarpsleyfi og heyrði það til undantekninga að umsókn væri hafnað.

Sá háttur hefur verið hafður á við afgreiðslu útvarpsleyfa að formaður, lögfræðilegur ráðgjafi og ritari nefndarinnar hafa fyrir hönd nefndarinnar haldið sérstakan fund með þeim sem fengið hafa útvarpsleyfi til lengri tíma. Á þeim fundum hefur meðal annars verið farið yfir helstu lagaákvæði sem snerta útvarpsrekstur.

Leyfi til útvarps til skemmri tíma, tveggja mánaða eða skemur, þ.e. skólaútvarps eða útvarps við sérstök tækifæri, voru afgreidd utan funda af formanni og ritara nefndarinnar að fengnum umsögnum frá STEF, SFH og Póst- og fjarskiptastofnun. Eins og sjá má í töflu um leyfisveitingar hafa fjölmörg slík leyfi verið veitt á því tímabili sem þessi skýrsla nær til.

V. Leyfisveitingar

áðgjafi
ðingur,

gfræði-
sdóttir,
g Guð-
il mars
leildar-
· kostn-

isagnar
stofnun
viðenda
ið með
heyrði

g ritari
psleyfi
tvarps-

sérstök
I STEF,
fi verið

Á tímabilinu frá 1. janúar 1998 til 1. október 2004 afgreiddi útværpsréttarnefnd 450 útværpsleyfi, svo sem nánar er sundirliðað eftir árum og mismunandi leyfum í töflu hér að neðan. Það athugast að með útværpslögum nr. 53/2000 þurfti ekki lengur að afla leyfis nefndarinnar vegna endurvarps erlendra sjónvarpsstöðva.

Tafla 1. Fjöldi útværpsleyfa frá 1998 til 1. október 2004

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 til 1. okt.
Sjónvarp							
Eigin dagskrá	11	5	2	2	5	4	1
Endurvarp erl. dagskr.	24	17					
Hljóðvarp							
Langtímaleyfi	16	16	16	13	6	5	4
Tækifærísútvarp	40	25	22	21	22	27	14
Skólaútvarp	26	12	20	20	20	23	11
Samtals	117	75	60	56	53	59	30

Leyfisgjöld

Til að fá útværpsleyfi þarf að greiða leyfisgjald en gjaldið rennur í ríkissjóð. Leyfisgjald vegna skammtímaleyfa var á tímabilinu 3.000 krónur ef útvarp stóð í two mánuði eða skemur. Ákvörðun leyfisgjaldsins var í höndum nefndarinnar þar til fyrrgreind lög nr. 159/1998 tóku gildi 1. janúar 1999. Í desember 1998 var leyfisgjald vegna hljóðvarpsleyfis til eins árs 21.321 króna og 31.909 krónur vegna sjónvarpsleyfis til eins árs. Leyfisgjald til lengri tíma breyttist samkvæmt lánskjaravísitölu á hverjum tíma.

Frá 1. janúar 1999 var leyfisgjald vegna útværpsleyfa eftirfarandi:

Leyfi til sjónvarps

- a. til þriggja ára 96.000 kr.
- b. til fimm ára 160.000 kr.
- c. til sjö ára 224.000 kr.

Leyfi til hljóðvarps

- a. til allt að tveggja mánaða 3.000 kr.
- b. til eins árs 22.000 kr.
- c. til tveggja ára 44.000 kr.
- d. til þriggja ára 66.000 kr.
- e. til fimm ára 110.000 kr.

Útvarpsréttarnefnd er heimilt samkvæmt lögum um aukatekjur ríkissjóðs, nr. 88/1991, að lækka ofangreind leyfisgjöld um 50% telji nefndin að útvarpið nái til innan við 10 þúsund íbúa, nema þegar um er að ræða leyfisgjald vegna hljóðvarps til allt að tveggja mánaða.

Endurvarp erlendra sjónvarpsstöðva

Með samþykkt laga nr. 82/1993 um breytingu á útvarpslögum, nr. 68/1985, varð heimilt að endurvarpa án þýðingar óstyrttri og óbreyttri heildardagskrá erlendra sjónvarpsstöðva á örbylgju eða um þráð. Eins og komið hefur fram fór útvarpsréttarnefnd með úthlutun leyfa til endurvarps á hluta þess tímabils sem skýrslan nær til. Skilyrði fyrir leyfisveitingu var að umsækjandi hefði aflað sér heimildar erlendu stöðvarinnar fyrir endurvarpinu. Með gildandi útvarpslögum breyttist meðferð leyfa vegna endurvarps á þann veg að afgreiðsla þeirra er að öllu leyti í höndum Póst- og fjarskiptastofnunar. Nefndin upplýsti leyfishafa um breytta tilhögun vegna leyfa til endurvarps erlendra útvarpsstöðva með bréfi í desember 2000.

Rétt er að rekja hér meðferð leyfisveitinga vegna endurvarps á þeim tíma sem nefndin hafði það verkefni með höndum. Eins og fram kemur í kafla 3 hér að framan kom frumvarp menntamálaráðherra til nýrra útvarpsлага fyrst fram á haustdögum 1998. Í ljósi þess að í frumvarpinu fólst tillaga um breytingu á meðferð endurvarpsleyfa ákvað nefndin að takmarka leyfistíma á þeim útvarpsleyfum sem veitt voru á árinu 1998. Peirri vinnureglu var haldið árið 1999 þar sem ekki var ljóst hver afdrif frumvarpsins yrðu. Að baki þessu bjó að nefndin taldi ekki rétt að binda leyfisveitingar við langan tíma, ef svo færí að Alþingi gerði veigamiklar breytingar á meðferð og afgreiðslu útvarpsleyfa, hvort sem um væri að ræða leyfi til endurvarps eða eigin dagskrár.

Ljóst er að á undanförnum árum hefur sífellt orðið einfaldara að taka á móti efni frá erlendum stöðvum sem dreift er um gervihnött. Samkvæmt útvarpslögunum, nr. 68/1985, var ekki heimilt að dreifa slíku efni án heimildar erlendra upphafsstöðva og leyfis frá útvarpsréttarnefnd. Nefndinni bárust nokkrar ábendingar um dreifingu erlends efnis á landsbyggðinni, sem talið var að dreift væri án heimildar. Nefndin aflaði sér upplýsinga og kom ábendingum til viðkomandi. Fram kom að í nokkrum tilfellum var um að ræða dreifingu til örfárra heimila. Á þeim tíma var fyrirliggjandi frumvarp til nýrra útvarpsлага þar sem lögð var til breytt meðferð þessara mála og taldi nefndin því ekki ástæðu til að aðhafast frekar gagnvart þeim sem nefndin hafði snúið sér til.

Erlendum sjónvarpsstöðvum er endurvarpað um örbylgju og þráð en takmarkað rými er fyrir hendi á örbylgju. Þannig eru allar rásir á örbylgju nýttar á höfuðborgarsvæðinu og eru því möguleikar til að dreifa efni takmarkaðir. Á það skal bent að úthlutun tíðna hefur alfarið verið í höndum Póst- og fjarskiptastofnunar.

Þegar nefndin fór með úthlutun leyfa til endurvarps barst henni beiðni á árinu 1999 um að seinka dreifingu dagskrár, meðal annars vegna tímamismunar hér á landi og á meginlandi Evrópu. Umsækjandi taldi óheppilegt að dreifa efni á sama tíma hér á landi og það var sent út erlendis vegna tímamismunar. Niður-

1 ofan-
n er að

staða nefndarinnar var að slíkt væri óheimilt, þar sem í þágildandi útvarpslögum væru ekki ákvæði sem heimiluðu „seinkun” dagskrár.

útvarpa
1. Eins
ls sem
öðvar-
nn veg
afa um

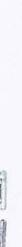
VI. Kannanir á vegum útvarpsréttarnefndar

ærkefni
1 nýrra
á með-
á árinu
vð baki
i gerði
endur-

Í nóvember 1999 sendi útvarpsréttarnefnd dreifibréf til allra útvarpsstöðva sem höfðu langtímaleyfi, þar sem hjálgt var til kynningar ljósrit af álti útvarpsréttarnefndar frá 2. nóvember það ár varðandi innskot auglýsinga í dagskráliðinn 19/20 (Sjá nánar kafla VII hér á eftir). Í janúar 2000 sá nefndin ástæðu til að ítreka við leyfishafa mikilvægi þess að farið væri eftir þeim reglum sem giltu um tilhögun auglýsinga og kostunar útvarpsefnis.

öðvum
ku efni
ídingar
laði sér
a dreif-
igð var
im sem

Í júní 2001 kannaði nefndin hvort útvarpsleyfishafar fylgdu reglum útvarpsлага um auglýsingar. Beðið var um nákvæmar upplýsingar um dagskrá stöðvanna í eina viku í aprílmánuði.

iendi á
þ dreifa
astofn-

a dreif-
di taldi
Niður-

Í september 2003 var sent bréf til allra útvarpsstöðva þar sem minnt var á kostunarreglur útvarpsлага, nr. 53/2000.

VII. Kvartanir til nefndarinnar vegna útvarpsefnis

Fáar formlegar kvartanir hafa borist útvarpsréttarnefnd á því tímabili sem skýrsla þessi nær til. Þegar nefndinni hafa borist athugasemdir eða kvartanir vegna efnis sem birst hefur í útvarpsstöðvum hefur sá háttur verið hafður á að óskað er eftir upptökum af því efni sem kvörtunin beinist að. Nefndin hefur síðan kynnt sér efnið og fjallað um hvort ástæða væri til að gera athugasemdir við útsendinguna. Eftir atvikum hefur nefndin úrskurðað um kæruefnið en slíkur úrskurður er bindandi fyrir málsaðila. Útvarpsréttarnefnd getur afturkallað leyfi til útvarps þegar leyfisskilmálar hafa verið brotnir enda sé um alvarlegt og ítrekað brot að ræða. Ekki hefur komið til afturkóllunar útvarpsleyfis á því tímabili sem þessi skýrsla nær til.

Í apríl 1999 lagði Húmanistaflokkurinn fram kæru á hendur Íslenska útvarpsfélaginu hf. vegna kosningaumfjöllunar á Stöð 2 um Húmanistaflokkinn. Íslenska útvarpsfélaginu hf. var gefinn kostur á að veita umsögn um kæruna, auk þess sem aflað var lögfræðilegs álits utanaðkomandi lögfræðings vegna kærunnar. Nefndin komst að þeirri niðurstöðu að umfjöllunin hefði gefið tilefni til athugasemda af hálfu nefndarinnar vegna túlkunar sjónvarpsstöðvarinnar á 3. tl. b. 2. mgr. 3. gr. útvarpsлага, nr. 68/1985, en það ákvæði lagði þær skyldur á útvarpsstöðvar að halda í heiðri lýðraeðislegar grundvallarreglur, sbr. nú 9. gr. gildandi útvarpsлага, nr. 53/2000.

Í júní 1999 barst nefndinni erindi frá Kára Waage vegna birtingu auglýsinga í dagskráliðnum 19/20 á Stöð 2. Íslenska útvarpsfélagitnu hf. var gefinn kostur á að gefa umsögn um erindi Kára Waage. Jafnfram var leitað utanaðkomandi lögfræðiálits vegna erindisins. Nefndin komst að þeirri niðurstöðu að innskot auglýsinga í dagskráliðinn 19/20 samrýmdist ekki ákvæðum 4. mgr. 4. gr. útvarpsлага, nr. 68/1985. Var Íslenska útvarpsfélagitnu hf. gefinn frestur til 31. desember 1999 til að koma tilhögun auglýsinga í rétt horf að þessu leyti.

Í maí 2000 barst nefndinni ábending frá Samtökunum '78 vegna umfjöllunar á sjónvarpsstöðinni Omega um málefni samkynhneigðra. Óskað var eftir upptökum af útsendingum stöðvarinnar. Ekki var um eiginlega kæru að ræða, en nefndin sá ástæðu til að minna leyfishafa á 3. gr. útvarpsлага, nr. 68/1985, um tjáningarfrels og skyldu útvarpsstöðva til að stuðla að því að fram komi í dagskrá rök fyrir mismunandi skoðunum í umdeildum málum. Nefndin taldi hins vegar ekki í sínum verkahring að meta hvort umfjöllunin hefði falið í sér brot gegn almennum hegningarlögum.

Á árinu 2001 framsendi Persónuvernd erindi sem þangað höfðu borist vegna framferðis starfsmanna sjónvarpsstöðvarinnar Popp Tíví, en málshefjendur höfðu verið fórnarlömb svokallaðrar faldrar myndavélar. Nefndin sá ástæðu til að minna leyfishafa á þau ákvæði útvarpsлага sem gefa aðilum, einstaklingum, félögum eða stofnunum rétt til andsvara á viðkomandi útvarpsstöð. Jafnframt var því beint til stöðvarinnar að þess yrði gætt að aflað væri samþykkis þeirra sem tækju þátt í atriðum sem tekin væru upp fyrir sjónvarpsstöðina áður en þau yrðu send út.

Í nóvember 2001 minnti útvarpsréttarnefnd Ríkisútvarpið, Norðurljós hf. og Íslenska sjónvarpsfélagið ehf. á ákvæði 14. gr. útvarpsлага, nr. 53/2000, sem varðar sýningu á efni sem ekki er talið við hæfi barna. Tilefnið var ábendingar frá borgara varðandi umfjöllun í fréttatíma Ríkisútvarpsins og Stöðvar 2 um vefsíðu á vegum tímaritsins Bleikt og blátt og umfjöllun á Skjá 1, sem snerist um klám og erótík í máli og myndum.

Snemma árs 2003 sendi umboðsmaður barna nefndinni bréf og bentí á ýmis ákvæði útvarpsлага og reglugerðar um útvarpsstarfsemi er varða vernd barna gagnvart efni í sjónvarpi. Nefndin sendi í framhaldi af erindi umboðsmanns bréf til allra þeirra er voru með leyfi til reksturs sjónvarps þar sem minnt var á ákvæði laganna og reglugerðarinnar er lúta að verndun barna.

VIII. Ráðstefna um íslenska tungu í ljósvakamiðlum

Í nóvember 1998 stóðu útvarpsréttarnefnd og Íslensk málnefnd fyrir málræktarþingi undir yfirkriftinni „Efla ljósvakamiðlar íslenska tungu ?”.

19/20 á
afnfram
i innskot
985. Var
rétt horf

i Omega
m eigin-
985, um
munandi
umfjöll-

ina sjón-
idavélar.
klingum,
varinnar
rir sjón-

osfélagið
fi barna.
um vef-
máli og

og reglu-
nhaldi af
á ákvæði

JM

skriftinni

Baldur Jónsson, prófessor, setti þingið og síðan flutti ávarp Björn Bjarnason, menntamálaráðherra. Ari Páll Kristinsson, forstöðumaður Íslenskrar málstöðvar, flutti erindi sem nefndist „Tjáningartæki og fyrirmund. Um mál í útvarpi og sjónvarpi.“ Síðan kynntu þau Guðríður Haraldsdóttir og Pétur Arason, nemar í hagnýtri fjölmiðun í Háskóla Íslands niðurstöður úr nýrri athugun á notkun íslensks máls hjá útvarpsstöðvum. Að loknum erindum voru pallborðsumræður undir stjórn Sigríðar Árnadóttur, fréttamanns. Páttakendur í pallborðsumræðum voru: Edda Björgvinsdóttir, dagskrárgerðarmaður og leikkona, Guðlaugur Þór Þórðarson, borgarfulltrúi, Hreggviður Jónsson, framkvæmdastjóri, Margrét Blöndal, dagskrárgerðarmaður, og Markús Örn Antonsson, útvarpstjóri. Í þinglok tók Þórarinn Eldjárn, rithöfundur, saman helstu niðurstöður þingsins. Guðrún Kvaran, varaformaður Íslenskrar málnefndar sleit síðan þinginu. Fundarstjóri var Bessí Jóhannsdóttir, nefndarmaður í útvarpsréttarnefnd. Milli atriða önnuðust sigurvegarar í upplestrarkeppni barna síðastliðið skólaár ljóðalestur. Stuðningsaðili málræktarpingsins var Mjólkursamsalan.

Um 60 manns mættu til þingsins og voru umræður líflegar að loknum framsöguerindum.

Þetta var fjórða opna ráðstefnan sem nefndin hefur staðið fyrir frá upphafi. Fyrsta ráðstefnan var haldin 7. október 1987 og fjallaði um starfsemi einkaútvarpsstöðva og fengna reynslu af útvarplögunum. Önnur ráðstefnan var haldin í samvinnu við menntamálaráðuneytið og Íslenska málnefnd 17. nóvember 1990 og fjallaði um þýðingarskyldu á erlendu sjónvarpsefni. Þriðja ráðstefnan var haldin í október 1996 en þá var fjallað um ofbeldisefni í ljósvakamiðlum.

IX. Fundur með útvarpsleyfishöfum

Hinn 7. desember 2000 boðaði útvarpsréttarnefnd leyfishafa langtímaleyfa til fundar þar sem Þórunn J. Hafstein, lögfræðingur, fjallaði um nýsett útvarplög, nr. 53/2000, og Hörður Einarsson, hæstaréttarlögmaður, gerði grein fyrir reglum laganna um auglýsingar og kostun. Fundurinn hófst með ávarpi formanns nefndarinnar. Fundinn sóttu fulltrúar frá sjó leyfishöfum auk fulltrúa frá Ríkisútvarpinu.

X. Heimasíða Útvarpsréttarnefndar

Útvarpsréttarnefnd hefur eigin heimasíðu þar sem fram koma ýmsar upplýsingar um nefndina og starfs-svið hennar. Þar er að finna lista yfir langtímaleyfishafa og lög og reglur sem gilda um útvarpsstarfsemi. Einnig er hægt að fá umsóknareyðublöð á heimasíðu nefndarinnar. Slóðin er www.utvarpsrettarnefnd.is.

XI. Auglýsing um leyfi til dreifingar útvarpsefnis

Í október 1998 birti útvarpsréttarnefnd auglýsingu í dagblöðum um leyfi til dreifingar útvarpsefnis. Nefndin taldi ástæðu til að minna á skyldu þeirra sem hyggjast dreifa útvarpsefni til að afla tilskilinna leyfa til slíkrar dreifingar.

XII. Erlend samskipti

Vorið 1998 tók nefndin þátt í mótnum álits um svokallaða græna skýrslu Evrópusambandsins um samruna á sviði flutnings efnis í fjarskiptum, þ.e. sjónvarps, hljóðvarps og tölvuefnis. Samgönguráðuneytið fól Póst- og fjarskiptastofnun umsjón með gerð umsagnarinnar. Auk fulltrúa útvarpsréttarnefndar tóku fulltrúar menntamálaráðuneytis og forsætisráðuneytis þátt í þessu starfi. Í umsögninni var fjallað um tæknilega þætti, áhrif samruna á markaðinn, félags- og menningarlega þætti og reglur á þessu sviði.

XIII. Kostnaður við starfsemi útvarpsréttarnefndar

Kostnaður vegna starfa útvarpsréttarnefndar er greiddur úr ríkissjóði af fjárveitingu til menntamálaráðuneytisins. Helstu kostnaðarliðir eru laun starfsmanns í hálfu starfi, þóknun nefndarmanna, laun lögræðilegs ráðgjafa, aðkeypt sérfræðipjónusta, fundakostnaður og útgáfa skýrslna. Heildarkostnaður á ári þau ár sem skýrslan nær til hefur verið frá 3 til 5 milljónir króna. Eins og fram hefur komið greiða leyfishafar leyfisgjald í ríkissjóð vegna útvapsleyfa sem vegur uppá móti þeim kostnaði sem til fellur vegna starfa nefndarinnar.